

Folkpartiets handlingsprogram inför 1956 års val

Den nuvarande regeringens politik har i väsentliga avseenden misslyckats. För var dag står det alltmera klart att vårt land behöver en ny politisk kurs som kännetecknas av mindre tvång och förmyndarskap och i stället ger större utrymme för frihet och självständighet samt uppmuntrar de skapande och produktiva krafterna i vårt samhälle. I några centrala avseenden har folkpartiet i det följande angett riktlinjerna för partiet under de närmaste åren.

1. BOSTÄDER.

Samtidigt som bostadsköerna växer minskar regeringen byggandet av nya bostäder bl.a. genom för trång kreditram. Vårt förstahandsmål är minst 60.000 nya bostäder per år. Årsproduktionen bör dock snarast stegras till 70.000 bostäder så att 260.000 bostäder kan byggas under en fyraårsperiod. Medborgarna bör genom bostadssparande efter särskild plan få möjlighet att skaffa sig bostad snabbare. Lagstiftning som berör bostadsbyggandet förenklas. Bl.a. genom minskning av icke behovsprövade subventioner och konkurrens på likvärdiga villkor inom byggnadsproduktionen skapas stimulans till billigare byggande. Friare bostadsbyggande på landsbygden för att motverka landsbygdens avfolkning. I tätorterna behövs en rationell planering och bebyggelse av egnahemsområden.

2. FAMILJEPOLITIK OCH UTBILDNING.

Ett lyckligt samhälle förutsätter goda hem och stark gemenskap inom familjen. En god familjepolitik skall innefatta rättvisare villkor för barnfamiljerna genom en kombination av barnavdrag vid beskattningen, enligt principen skatt efter bärkraft, och höjda barnbidrag. En omedelbar höjning av förvärvsavdraget för gift kvinna till ungefär det dubbla beloppet bör genomföras, och en utredning göras om ytterligare lättnader i sambeskattningen. Särskild skattelindring eftersträvas för ofullständiga familjer (dvs. där en av föräldrarna saknas). Hemhjälpverksamheten understödes. Förskoleväsendet utvidgas.

Konsumentvaruforskning och stödet åt vederhäftig upplysning utbyggs till gagn för både konsumenter och producenter.

Stipendie- och lånemöjligheterna ökas och rätt till skatteavdrag för periodiskt understöd åt studerande liksom för amortering av studieskulder införes. Flera elevhem åt landsbygdens ungdom. Alla barn bör ha samma chanser till utbildning, oavsett ekonomi och bostadsort. Den nya skola, som håller på att växa fram, måste grundas på försök och erfarenhet. Realskolan och de praktiska utbildningsformerna ger ökade resurser under övergångstiden till den nioåriga skolan. Mindre barnantal i varje klass inom såväl folkskolor som högre skolor. Detta uppnås genom uppförande av provisoriska klasspaviljonger utanför byggkvoten samt genom ökad lärarutbildning. Lokala yrkesskolor ges samma byggnadsbidrag som nu gäller för folkskolor. Folkhögskolans ställning stärkes. En samlad översyn av försöksverksamheten företagen om några år. Det högre utbildningsväsendet samt forskningen ges väsentligt ökade resurser.

Vetenskaplig forskning för undersökning av orsakerna till den stigande ungdomsbrottsligheten. Ungdomens yrkesutbildning förbättras med sikte på den ökade mekaniseringen och automationen i produktionen. Ökat stöd åt den husliga utbildningen liksom åt ungdomens fritidsverksamhet och folkrörelsernas ungdomsverksamhet.

3. SKATTER.

Det måste löna sig att arbeta. Regeringens ekonomiska politik som innebär ett betydande tvångssparande, bör ge plats för en politik som stimulerar arbetsvilja och produktivitet. Folkpartiet har krävt lägre statlig inkomstskatt och har utarbetat en plan för en stegvis genomförd avsevärd skattesänkning under de närmaste åren. Större skattefria bottenavdrag vid kommunalbeskattningen bör snarast beslutas. För att stimulera sparandet krävs bl.a. höjda skatteavdrag på sparkapital samt vidgad skattefrihet för smärre förmögenheter. Kvarlätenskapsskatten slopas omedelbart och arvslottbeskattningen justeras. Fastighetsskatten borttages gradvis. Procentalet vid beräkning av hyresvärdet för en- och tvåfamiljebostäder sänkes. Förvärvsavdragen höjes för att lätta sambeskattningsbördan. Viss avdragsrätt vid gåvor till humanitära, religiösa, vetenskapliga och konstnärliga ändamål införes.

Företagssparandet stimuleras genom att den extra bolagsskatten och investeringsavgiften slopas och

liberalare lagervärderingsprincipen införes. Omedelbar rätt till förlustutjämnning vid inkomstaxering av rörelseidkare och jordbrukare som deklarerar efter bokföringsmässiga grunder. Bilaccisen slopas omedelbart och fordonsbeskattningen minskas. En rättvisare fördelning av skattetrycket bör åstadkommas bl.a. genom en förbättrad taxeringsorganisation.

4. ETT FRITT NÄRINGS LIV OCH EKONOMISK DEMOKRATISERING.

Ett fritt näringsliv med skickliga yrkesmän är grundvalen för fortsatt standardhöjning. Vi vill slå vakt om penningvärdet bl.a. genom en smidig penningpolitik, som inte leder till kreditstopp eller andra svåra störningar. Värdefasta obligationer utges i syfte att bereda rättvisa åt spararna och underlätta kampen mot varufördyringen. Hantverk och småindustri ges ökade låneresurser inte minst beträffande långfristiga krediter och rationalisering inom småföretagen av det allmänna. Lokalproblemen måste utredas och yrkesutbildningen inom företagen ges ökat stöd. Konsumenterna skyddas mot konkurrensbegränsning, som för med sig höga priser. Detta skydd bör även avse statliga monopols prispolitik.

En konjunktur-utjämnande ekonomisk politik av liberal karaktär ger underlag för en effektiv företagsamhet i den fulla sysselsättningens tecken.

Vi eftersträvar en breddning av äganderätten. Aktieägandet sprides genom stimulans till sparande via köp av aktier på låga belopp i investeringsbolag som byggs upp under betryggande former. Skattelagstiftningen bör utformas så att frivilliga överenskommelser om andel i vinst, vilken står kvar i företaget som ett räntebärande sparande, uppmuntras. Härigenom stärkes de anställdas känsla av medarbetarskap, och produktionen främjas.

Den redan 1951 föreslagna förbättringen av förhandlingsrätten för de i offentlig tjänst anställda bör efter översyn av förslaget snarast genomföras.

5. JORD OCH SKOG.

Lönsamheten inom jordbruket bör vara sådan att för jordbrukarna en med jämförbara folkgrupper likvärdig standard tryggas, varvid det mindre jordbrukets intressen beaktas.

I enlighet med sitt skogsprogram från år 1954 förordar folkpartiet ökade resurser åt skogsforskning och träkemisk forskning, ökat stöd till byggande av skogsvägar, ökad utdikning i syfte att vinna nya väldiga arealer för skogsodling samt ökad plantproduktion. Vi vänder oss bestämt emot varje försök till tvångsåtgärder från statens sida mot skogsägarna.

Trädgårdsnäringen ges ökat stöd. Forskning, rationalisering och utbildning främst för att förbättra lönsamhet och konkurrenskraft.

6. ARBETSVILLKOR.

Den enskildes rätt till arbete tryggas. Full sysselsättning och en gynnsam produktionsutveckling ger underlag för en steg för steg genomförd förkortning av arbetstiden. Grupper som redan har en kortare arbetstid kan erhålla sin standardhöjning i annan form. Målet bör vara att inom rimlig tid uppnå fem dagars arbetsvecka.

Staten som arbetsgivare måste genom en konkurrenskraftig lönesättning se till att rekryteringen till statstjänsterna icke försämras. Genomförandet av likalöneprincipen i statsförvaltningen måste påskyndas.

7. PENSIONSFRÅGAN.

Uppgiften att bereda en tillfredsställande ålderstrygghet är en av de viktigaste i dagens svenska samhälle.

Folkpartiet har tagit en rad initiativ för att främja detta syfte och vill nu gå vidare.

Folkpensionen, som bör utgöra ett grundskydd, höjes i så snabb takt som samhällsresurserna medger. Den bör ge bättre skydd åt änkor och minderåriga efterlevande än f.n. sker. Folkpartiet vidhåller att folkpensionen bör höjas när levnadskostnaderna stiger och alltså vara värdebeständig. Den bör dessutom ge pensionärerna en skälig andel i den fortgående allmänna standardhöjningen.

Därutöver bör samhället nu medverka till att en pensionsförsäkring av värdebeständig karaktär skapas för de grupper och individer som ännu ej fått sin pensionsfråga ordnad. Främst bör eftersträvas en ordning på frivillighetens grund så utformad att avtal därom mellan arbetsmarknadens parter främjas och samtidigt rätt till anslutning ges åt envar enskild som står utanför gruppvis anslutna organisationer. Härigenom öppnas

även möjlighet att nå en tillfredsställande ålderstrygghet för företagare och hemarbetande kvinnor under former som motsvarar vars och ens önskemål och behov.

Staten bör vid uppbyggandet av den frivilliga tilläggsförsäkringen lämna sin obligatoriska medverkan på ett sådant sätt att det nya systemet snabbt och effektivt kan bringas i tillämpning. En ovillkorlig förutsättning är att nu befintliga pensionssystem, som anses ge tillfredsställande förmåner, icke rubbas med försämringar som följd.

Genom en av samhället befrämjad utveckling på dessa **dagar bör alla svenska män och kvinnor tillförsäkras en folkpension, som tillfredsställer högt ställda trygghetskrav och möjligheten beredas alla medborgare som så önskar att inom rimlig tid uppnå en samlad pension på minst 60% av arbetsinkomsten.

8. SOCIALVÅRD, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD.

Den enskilde har det främsta ansvaret för sig själv och sin familj. Samhället, organisationerna och företagen bör medverka till skapande och vidmakthållande av social trygghet och goda levnadsvillkor för alla. I automationens tidsålder måste ökad hänsyn tagas till människornas hälsa, trivsel och känsla av meningsfyllda arbetsuppgifter.

Sjukvården, och speciellt sinnessjukvården, upprustas. Skärpt kamp mot de stora folksjukdomarna och ökning av de partiellt arbetsföras arbetsmöjligheter. Inrättande av daghem för handikappade barn fräjas. Åldringarnas levnadsvillkor ägnas ökad uppmärksamhet framförallt i fråga om sysselsättnings-, kontakt- och vårdproblem. Provinsialläkarsystemet utbyggs och förbättras och den medicinska forskningen ges ökat stöd. Bättre medicinsk vård av alkoholskadade och ökat stöd till individuell människovård. Den obligatoriska sjukförsäkringen behöver en allsidig översyn. Åtgärder mot föroreningar av våra vattendrag främjas.

9. RÄTTENS OCH DEMOKRATIENS ARBETSFORMER.

Vissa händelser på senare år har aktualiserat kravet på ökat rättsskydd åt medborgaren. En högsta förvaltningsdomstol inrättas, som kan pröva rättsenligheten av myndigheternas beslut - även regeringens. Rättssäkerheten vid administrativa frihetsberövanden måste stärkas och justitieombudsmannens och justitiekanslerns befogenheter ökas.

Fångvårdens upprustning påskyndas.

Varje medborgares röst bör få lika värde. Ett i denna riktning ändrat valsätt är ett viktigt rättvisekrav.

Landets grundlag reformeras så att de motsvarar vår tids krav, bl.a. genom att det parlamentariska styrelseskicket lagfästes och monarkiens grundlagsenliga ställning utformas i anslutning härtill. Riksdagen moderniseras genom enkammersystem och rationella arbetsmetoder. Vidgade möjligheter till folkomröstning.

Ett effektivt rationaliseringsarbete inom statsförvaltningen syftande till förenkling och decentralisering med hänsynstagande till de anställdas berättigade intressen. Stark återhållsamhet med inrättande av nya ämbetsverk. Den kommunala självstyrelsen värnas.

10. UTRIKESPOLITIK.

Vi står fast vid den alliansfria utrikespolitiken som syftar till svensk neutralitet i händelse av krig. Vår ideologiska samhörighet med västerns demokrati betonas. Ett effektivt och tekniskt modernt försvar är erforderligt, men försvarskostnaderna skall hållas nere, bl. a. genom sparsamhet i den militära förvaltningen och en effektivt organiserad utbildning.

Vårt lands insatser i det internationella samarbetet fullföljs i konstruktiv anda inom Förenta Nationerna, Europarådet och Nordiska rådet. Ökat intresse ägnas de underutvecklade ländernas problem.

Den politik som dessa riktlinjer anger, bygger på den enskilde medborgarens ansvar under demokratiska fri- och rättigheter. Den tillbakavisar såväl socialistisk förmyndaranda som konservativt stillestånd. Bättre än någon annan väg leder den till nedrivande av klassgränsen och utjämning av motsättningar. Framtidens svenska samhällsutveckling skall präglas av alla likaberättigade medborgares samverkan för att bereda hela vårt folk fortsatta kulturella, ekonomiska och sociala framsteg i det personliga ansvarets och den medborgerliga frihetens tecken.